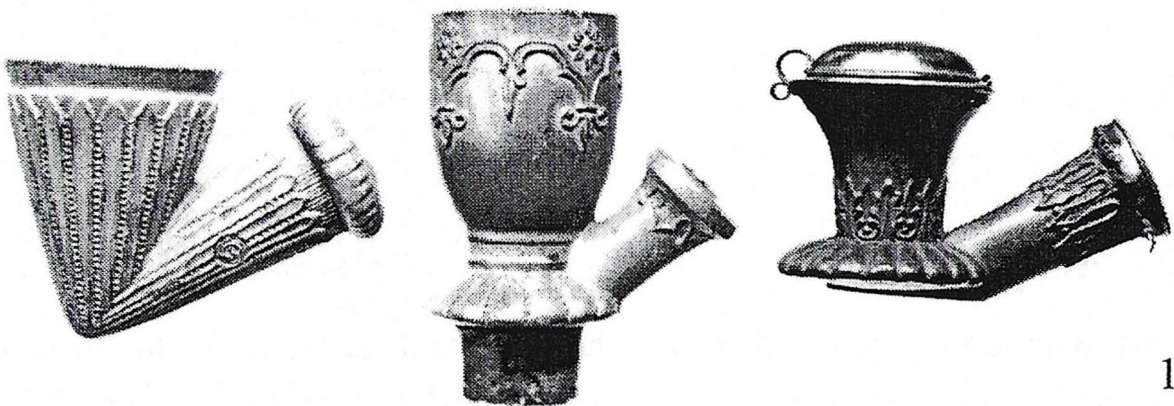

Pijpenspeurneus (2)

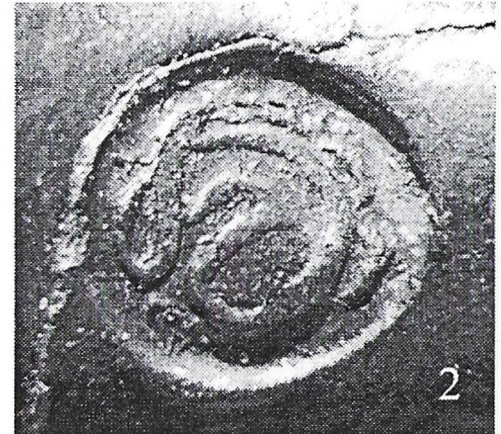
“Een onbekend merk herkend”

Arjan de Haan (arjandehaan@tabakspijp.nl)

Door mijn werk op het internet kom ik regelmatig interessante feitjes tegen die op zich niet belangwekkend zijn. Dit artikel is het tweede in een serie lichte artikelen met uiteenlopende onderwerpen over mijn bevindingen tijdens mijn speurtochten.

In dit geval begint het verhaal bij een aantal kleipijpen uit de collectie van Ron de Haan. Deze pijpen hadden mijn interesse omdat ze alle 3 een typisch Turkse typologie hadden (afb. 1), maar het type klei, de afwerking en de versiering deden eerder Oost-Europees aan. Normaliter geeft een pijpenmakersmerk hier snel en simpel uitsluitsel over maar in dit geval waren alle drie de pijpen gemerkt met een onbekend, oosters aandoend merk (afb.2).

Op het eerste gezicht lijkt het op een authentiek Perzisch of Arabisch merk zoals je ze ook tegenkomt op -onder andere- de Tophane pijpen uit Turkije. Vergelijkend onderzoek leert echter al snel dat het merk in kwestie geen van de stijlkenmerken van de authentieke oosterse merken heeft en eerder doet denken aan een Art Nouveau krul patroon.

Nu is het bekend dat diverse Europese pijpmakers pijpen maakten voor de Ottomaanse markt. Deze pijpen werden op de typische Ottomaanse manier gemaakt maar in plaats van de standaard pijpmakers merken werd de pijp gemerkt met een stempel dat leek op de merken van de Turkse pijpmakers. Vooral op pijpen van het chibouk model gemaakt door S.Seiler zie je dit type merk terug. Op de foto hieronder (afb.3) zie je links een merk van Seiler en rechts een merk van de Turkse pijpenmaker Fuchez.

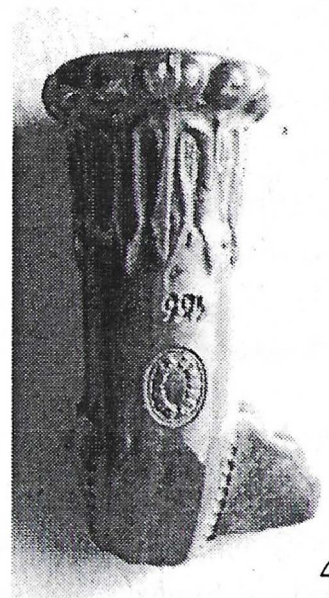
3

Seiler was een pijpenmaker uit Theresienfeld, Oostenrijk. In 1895 nam Sigmund Seiler de fabriek over van de Partsch familie. Hij zette de productie van de gangbare Hongaarse modellen voort, maar voor het eerst verschenen er nu ook chibouk modellen in het assortiment..

Doordat de firma Seiler een groot assortiment aan Turkse modellen verkocht, en de merken klaarblijkelijk aanpaste aan het afzetgebied ligt het voor de hand om te vermoeden dat het onbekende merk ook door Seiler is geplaatst. Zonder vergelijkend materiaal is dit echter onmogelijk vast te stellen.

Na jarenlang zoeken en afwachten op een sleutelstuk kwam dit jaar uitsluitel door een vraag van Peter Davey over een fragment van een pijp gevonden op de site van de Partsch/Seiler fabriek in Oostenrijk. Het gaat om het een fragment van een schotelmodel chibouk pijp met parelrand rond de manchet en in de mal gevormde reliëfversiering rond de manchet. (afb. 4)

4

Dit fragment is wat betreft vormnummer (436), afmetingen en versieringen identiek aan de pijp uit de collectie van Ron (afb. 1, rechts).

De enige twee verschillen zijn dat het fragment een dunne glazuurlaag had, en dat het fragment duidelijk gemerkt was met 'S.Seiler, Consple'. Doordat we nu twee identieke pijpen kennen met verschillende merken is door het maken van deze simpele combinatie een tot voor kort onbekend merk herkend. Geduld is een schone zaak.

Tot slot een overzicht van de mij tot nu toe bekende chibouk modellen van Seiler. Mochten jullie hier nog aanvullingen op hebben dan hoor ik dat graag via de email met een foto.

Bibliografie:

Journal of the Academie Internationale de la Pipe, vol. 3, 2010.

The Partsch pipe factory in Theresienfeld, Austria by A. Halmos.

Een artikel over erotische pijpen staat op pagina 2562

Turkse pijpen of toch niet? Zie artikel op pagina 2571

De koningspijp van Venlo uit het begin van de 19e eeuw. Voor details zie pagina 2555